

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

991

Vragen van de leden **Ten Broeke** en **Taverne** (beiden VVD) aan de Ministers van Buitenlandse Zaken en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *het verslag van de Europese Rekenkamer inzake EU-bijstand aan Oekraïne* (ingezonden 8 december 2016).

Antwoord van Minister **Koenders** (Buitenlandse Zaken), mede namens de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (ontvangen 20 januari 2017).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «EU moet meer controle krijgen over hulp aan Oekraïne»¹ en het verslag van de Europese Rekenkamer inzake EU-bijstand aan Oekraïne?²

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kunt u alle aanbevelingen van de Europese Rekenkamer en de reactie van de Europese Commissie op het verslag voorzien van een reactie?

Antwoord 2

Nederland verwelkomt de aanbevelingen van de Europese Rekenkamer en onderschrijft deze. Ook de Europese Commissie en de Europese Dienst voor het Extern Optreden hebben de aanbevelingen van de Europese Rekenkamer aanvaard. Meer in algemene zin streeft Nederland beter toezicht op de inzet van EU-middelen na.

De voornaamste componenten van de aanbevelingen van de Europese Rekenkamer hebben betrekking op de EU-bijstand op de terreinen van goed bestuur, macro-financiële stabiliteit en bestrijding van corruptie. Dit zijn eveneens prioriteitsgebieden van de Nederlandse inzet in Oekraïne. Onze bilaterale steun is voor een belangrijk deel gericht op goed bestuur en corruptiebestrijding. Zoals ook de Europese Rekenkamer in haar rapport stelt, is het van belang dat de Oekraïense regering zich niet alleen richt op het aannemen van nieuwe wetten maar ook op de daadwerkelijke uitvoering van

¹ <https://fd.nl/economie-politiek/1178608/eu-moet-meer-controle-krijgen-over-hulp-aan-oekraïne>

² <http://www.eca.europa.eu/nl/Pages/DocItem.aspx?did=40134>

hervormingen. In contacten met Oekraïne wijst het kabinet stevast op het behoud van het huidige momentum van hervormingen en het belang van implementatie.

Het rapport van de Europese Rekenkamer constateert vooral problemen met de besteding en inzet van EU-steun in het deel van de rapportageperiode vóór de Maidan-revolutie. De Europese Rekenkamer constateert vanaf het aantreden van de hervormingsgezinde regering in 2014 een duidelijke verbetering. Vanaf dat moment zijn ook meer en kwalitatief betere data beschikbaar. De bevindingen van de Europese Rekenkamer ondersteunen daarmee het belang van nauwe samenwerking van de EU met Oekraïne. Voor wat betreft de aanbeveling van de Europese Rekenkamer ten aanzien van de energiesector in Oekraïne geldt dat Oekraïne een belangrijk land is voor de doorvoer van gas naar de EU. In het verleden is de gastoevoer van Rusland via Oekraïne enkele malen onderbroken: naast mogelijk Russische politieke motieven speelde het niet transparant functioneren van de gassector in Oekraïne hierbij een rol. De EU heeft ook daarom belang bij een stabiel Oekraïne en dient daarom toe te zien op de hervormingen van de gassector in het land. Zie tevens het antwoord op vraag 7.

Vraag 3

Kunt u toelichten welke effectindicatoren, streefwaarden en prestatiegegevens zijn gebruikt bij de toekenning van belastinggeld van EU-bijstand aan Oekraïne? Worden deze gegevens in de vorm van open data online gezet?

Antwoord 3

De EU-bijstand aan Oekraïne is zoals vermeld in het Rekenkamerrapport afkomstig uit verschillende bronnen. Het grootste deel hiervan bestaat uit macro-financiële bijstand; daarnaast ontvangt Oekraïne bijstand uit het Europees Nabuurschap Instrument. De MFA-steun bestaat uit leningen, is ongebonden en is bedoeld om acute problemen op de betalingsbalans te verlichten. Voorwaarde voor het toekennen van dit soort steun aan een land is de aanwezigheid van een lopend IMF-programma dat is gekoppeld aan een hervormingsagenda. De Europese Commissie voorziet de voorstellen voor macro-financiële bijstand altijd van een probleemanalyse en een onderbouwing. Zo heeft de Europese Commissie voorafgaand aan het besluit van 15 april 2015 voor het vrijmaken van een MFA-programma van EUR 1,8 miljard, een ex-ante evaluatie uitgevoerd, waarin indicatoren, gewenste resultaten, risico's, complementariteit met inspanningen en wijze van monitoring aan bod komen. Dergelijke stukken zijn o.a. te vinden via de wetgevingsdatabase van de EU, EUR-Lex.

Vraag 4

In hoeverre volgt de EU het Nederlandse voorbeeld om zoveel mogelijk gegevens over hulp online te zetten om zoveel mogelijk transparantie te betrachten?

Antwoord 4

Transparantie en openheid van bestuur zijn bevorderlijk voor het democratisch proces. Nederland spoort de EU dan ook voortdurend aan transparantie te betrachten, ook over resultaten. Projectvoorstellen en evaluatierapporten van de EU-bijstand aan Oekraïne zijn op de website van de Europese Commissie beschikbaar gesteld. Ook de publicatie van het verslag van de Europese Rekenkamer waarin de besteding van EU-middelen op onafhankelijk wijze wordt geëvalueerd kan worden gezien als een manier waarop de EU transparantie betracht.

Vraag 5

Hebben er nulmetingen plaatsgevonden bij de bijstand van EU-hulp aan Oekraïne? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Ja, in de verschillende projectvoorstellen werkt de EU met *benchmarks* en *baselines*, aan de hand waarvan voortgang kan worden gemeten.

Vraag 6

Welke mogelijkheden heeft de Europese Commissie om geld terug te vorderen wanneer blijkt – zoals bijvoorbeeld naar aanleiding van een rapport van de Europese Rekenkamer – dat de effectiviteit van bestedingen niet of onvoldoende kan worden aangetoond? Heeft de Europese Commissie gebruik gemaakt van deze mogelijkheden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

De EU kan op basis van de gemeenschappelijke uitvoeringsverordening met betrekking tot de financiering van extern optreden (No. 236/2014), reeds uitgegeven bijstand terugvorderen, wanneer sprake is van onregelmatigheden. Uiteraard beter is dit te voorkomen, bijvoorbeeld via een goede structuur voor monitoring en evaluatie, waar ook de Europese Rekenkamer op wijst. Ook opschorting van betalingen is een mogelijkheid. Zo werden in februari 2011 uitbetalingen van de EU in het kader van programma's voor begrotingssteun voor Oekraïne opgeschort als antwoord op het terugdraaien van een aanbestedingswet uit 2010.

Vraag 7

Welke concrete maatregelen nemen de Europese Commissie en de Raad om meer controle te krijgen over EU-bijstand aan landen als Georgië, Moldavië en Oekraïne? Acht u deze maatregelen voldoende?

Antwoord 7

Het rapport van de Europese Rekenkamer biedt goede handreikingen aan de Europese Commissie om de besteding van EU-middelen in Oekraïne, en andere landen in de nabuurschapsregio in het algemeen effectiever te maken. Bijvoorbeeld door in de dialoog met de overheid meer de nadruk te leggen op overheidsfinanciën en het ontwerp van de voorwaarden voor financiële bijstand te verbeteren. Het rapport van de Europese Rekenkamer noemt in het bijzonder dat de aan voorwaarden verbonden manier waarop macro-financiële steun van de EU aan Oekraïne wordt uitgekeerd een effectief drukmiddel vormde om Oekraïne aan te zetten voortgang te maken bij het doorvoeren van hervormingen. Nederland zal de bespreking in Raadsverband van het rapport aangrijpen om de Commissie uit te nodigen nog meer nadruk te leggen op conditionaliteit in de programmering. Bij de bespreking van het rekenkamer rapport over de EU hulp aan Moldavië was binnen de Raad voor een dergelijke boodschap veel draagvlak.

Vraag 8

Klopt het dat deze EU-gelden niet zijn toegezegd naar aanleiding van de EU-Associatieovereenkomst en blijft u bij de garantie dat er naar aanleiding van deze Associatieovereenkomst geen EU-bijstand naar Oekraïne gaat?

Antwoord 8

Ja, dat klopt. Oekraïne komt, los van de Associatieovereenkomst, in aanmerking voor een aantal EU-programma's en -instrumenten, zoals het eerder vermelde Europees Nabuurschap Instrument. In het besluit van Staatshoofden en Regeringsleiders over de EU Oekraïne Associatieovereenkomst dat tijdens de Europese Raad van 15 december jl. is genomen is geëxpliciteerd dat de overeenkomst geen afbreuk doet aan het recht van de lidstaten de aard en omvang van financiële bijstand aan Oekraïne te bepalen.